1940 ий
22
АПРЕЛЬ
№ 37 (650)
Акше 5 ыр.

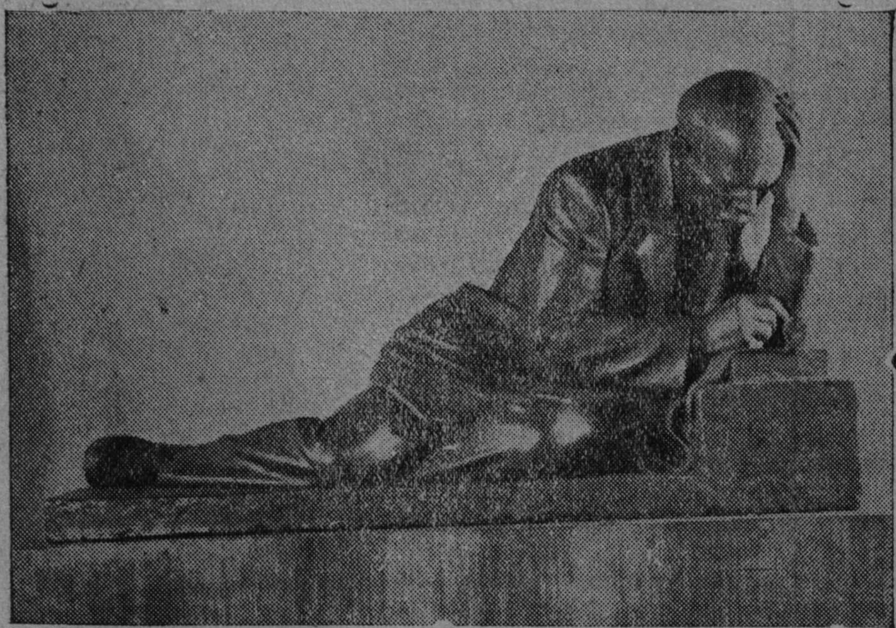
10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Эрвезе Коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

ЛЕНИН ДЕН ЛЕНИНИЗМ КУРЫМАШЛЫК

Шымлу ий ожно, 1970 ий 22 апрельыште Симбирск олаш большевик-шамыч партийын создательже, тӱняште первый социалистический государствын организаторжо, Коммунистический интернационалын основательже — Владимир Ильич Ленин (Ульянов) шочын.

Ленинын лӱмжо дене, тудын генийже дене пролетарский революцийын эрыже почылтеш. Ленинын идейже дене Великий Октябрьский Социалистический революций кечылаште пролетарский боец-шамыч руководстватлыльтынгт. Тудын идейже дене пашазе ден кресаньык - шамыч, большевик-шамычын вуйлатымышт почеш, помещик ден капиталист-шамыч ваштареш кучедалыныт. Ленинын идейже денак советский калык социалистический государствым строитлымаште, ленинизм ден шемер калыкын тушманышт ваштареш кучедалмаште руководствоватла.

Пашазе ден кресаньык, колонийлаште пызырналт, орланен илыше калык капиталист - шамычын кулышт — тӱнямбалсе шемер калык ӱшанымаш да кугу куанымаш дене йӧратыме, шергакан лӱмым каласат — Ленин! Тиде лӱм дене пырля вуно вес лӱмым каласат — Сталин!

Ленин ден Сталин кеч момат сеҥен кертше большевик - шамыч партийым ыштеныт, тӱняште первый социалистический государствым создатленыт.

Пеш чот пашам ыштымыже дене да пытартышлан троцкистско-бухаринский шпион-шамычын ставленникше эсерка Капланын лӱймыжӧ дене Ленинын тазалыкше да вийже очнылгочак кӱрылтын. 54 ий шуде Владимир Ильич Ленин колен.

Сталин йолташын, вождьын колоткаже воктене клятва пумыжше уло тӱня мучко шергылтын. Курымашлык ленинский идея-шамыч илышын пуртен шогаш да свято хранитлаш большевик - шамыч партий лӱм дене Сталин йолташ клятвым пуэн. Тиде клятва пенгыдын шукталтеш.

Ленинын шочмыжлан 70 ий темме кечечм кажне советский айдеме, тӱнямбалсе шемер калык, шке шотшо дене, Сталин йолташын мутыштым повторитлат: — Ах, могай жаль? что кызыт Ленин илыше огыл. Тудо нелэ жапыште илен да пашам ыштен. Очнылже ыле тудо кызыт: могай корным ме каенна, кушко ме шуынна. Довольный лиеш ыле Ильич.

Да, шке партийжылан, шке калыкшылан, шкенжын йӧратыме ученикшылан да ӱшанле соратникше Сталин йолташлан Владимир Ильич довольный лиеш ыле.

Мемнан социалистический государствына могучий, поян, сеҥен кертдыме государствышке савырнен. Чыла тыгай кугу сеҥымаш-шамыч Сталин йолташын вуйлатыме почеш лийын шогат.

Ленинын пашаже ила да сеҥа! Ила да сеҥа Ленинын партийже, Ленинын государствыже.

Владимир Ильич Ленин уло шке илышыжым калыклан эрыкым пушаш верч, капитализмым сӱмырал шушаш верч пуэн. Тудо кеч могай йӧсӧ положенийыштат ӧрын, аптранен шоген огыл, паникышкат логалын огыл.

Ленинын царский правительство кече еда преследоватлен гынат, илашыже путырак йӧсӧ гынат паша ышташ, Марксын, Энгельсын произведенийыштым изучатлаш жапымат муын.

Комсомолец - шамычлан, молодежьлан Владимир Ильич Ленинын илыш корныжым, революционный пашажым келгын изучатлыман. А Ленинын биографийжым изучатлашлан мемнан чыла возможностят уло. Комсомолец-шамычлан да молодежьлан икте гына кӱлеш—тунемашлан желаний.

Таче Владимир Ильич Ленинын шочмыжлан 70 ий теме. Таче пусть утларак йонгылдын шергылтышт Сталин йолташын мутышт.

Ленинын знамяже дене ме октябрьский революций верч кучедалмаште сеҥен улына.

Ленинын знамяже дене социалистический строительство верч кучедалмаште решающий успех-шамычыш шуын улына.

Тиде знамя д е н а к тӱнямбалсе пролетарский революцийыште сеҥена.

Виян лийже ленинизм!.

ЛЕНИН

Эртен шошо,
эртен шыже,
йӱштӧ теле.
Эртен шуко
пеледалтше
сай кенгеж.
Кеч кунар тый,
шошо,
шыже,
эрте велэ,—
Ленин вождьна
мемнан шӱмыштӧ кодеш.
Огеш коло
нигунам
великий гений,
Огеш коло
тӱжем ий дене ила.
Миллион ден
иквереш
Владимир Ленин
Коммунизмын
чапле
ЗДАНИЙЫШКЕ пура.
Ленин!
Тыйын лӱм ден
кушкыт талын
завод, фабрик,
ялла-шамыч,
олала.
Ленин!
Тыйын лӱм ден
пенгыдемын
да уланын,
Кушкыт шуко
совхозла да
колхозла.
Ленин!
Корнет дене
кая чаплын
вождь Сталин!
Корнет дене
миллион калык ошкылеш.
Ленин!
Тыйын ой ден
сеҥымашыш
толшо элым
шӧртньӧ кече
моткоч сылнын
ончалеш.
Ленин!
Мемнан элын
уке йӱштӧ
кылме верже,
чыла луклашке
родной Сталин вождь шуэн.
Ленин!
Москва деч
шуйналт вочшо
Амур деке
Кремль шӱдыр,
кече семын,
волгалтеш.
Ленин!
Тыйын илыш—
миллион илыш!
Тыйын илыш—
пиал верчын
тыршымаш!
Ленин!
Тыйын шӱлыш—
шынген кажне еҥын шӱмыш,
Тыйын шӱлыш—
эрык мландын
пеледмаш!
Ленин!
Вождь великий!
улат тые
волгалтарыше—маяк!
Ленин!
Корнет дене
Сталин гений
Тӱнямбалсе
пролетарийатым
коммунизмыш нангая!

МАКС МАЙН.
16 апрель
1940 ий.

ӰДАШ ТӰҤАЛЫНЫТ

Оршанка. (Телефон дене). Районысо ятыр колхозлаште клеверым ӱдаш тӱҥалыныт. „Совет" колхоз (Шулкинский сельсовет) 18 гектар площадеш, „Зарево" колхоз (Табашинский сельсовет) 10 гектар площадеш клеверым ӱденыт.

Оршанка сельсовет „Политотделец" колхоз 45 центнер, „1 май" колхоз 45 центнер паренгым яровизироватлаш пыштеныт.

Сергеев.

Ойыркален куралаш лектыныт

Звенига. (Телефон дене). Влага верч кучедалмаш—кукшӧ урожай верч кучедалмаш улеш. Тидым умылен налын „17 партс'езд", „Свобода" колхоз-шамыч (Чувотарский сельсовет) 20 апрельыште ойыркален куралаш тӱҥалыныт.

Рыбаков.

Клеверым ӱдат

Сотнур. (Телефон дене). 18 апрельлан районышто 34 гектар клеверым ӱдымӧ. „Марий Коммун" колхоз (Сотнур сельсовет) 17 гектар, Карл Маркс лӱмеш колхоз 7 гектар клеверым ӱденыт. Тугак „Кызыл „Байрак" колхоз (Кульбакский сельсовет), „Пионер" ден „Шем-ер" колхоз (Карамас сельсовет) клеверым ӱденыт.

Карл Маркс лӱмеш колхозышто (Сотнур сельсовет) 22 центнер паренгым яровизироватлаш пыштыме.

Иванов.

Пасушко пробный лекмаш

Шернур. Куп-сола сельсоветысе „Трактор", „Онар", „Ударник", „Йошкар-кече" колхоз-шамыч пасушко пробный лекмашым эртареныт. Пробный лекмаш аине колхоз-шамычын шошо агалан тӱрыс ямде улмыштым ончыктен. Нунын пашаштым пробный лекмашым ончышо комиссий „хорошо" да „отличныйлан" признатлен.

Тыгак „У илыш" (председатель С. А. Тойшев), „Коммунар" (председатель М. П. Албаев) колхоз-шамычат пробный лекмашым ыштеныт. Нине колхоз-шамычын пашаштым комиссий начарлан шотлыш. Нине колхозлаште ял озанлык машина ден инвентарь ок сите, улыжат ремонтироватлыме огыл.

И. И. Актуганов.

73

Шарныза, йӧратыза, тунемза Ильичым, мемнан вождьнам, мемнан учительнам (*И. СТАЛИН*).

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН

(ТУДЫН ИЛЫШЫЖЕ ДА ПАШАЖЕ)

В. И. Ленин ден И. В. Сталин Горкыште. 1922 ийыште сниматлыме фото.

Йоча да рвезыже годым

Владимир Ильич Ленин (Ульянов) 1870 ий 22 (10) апрельыште Симбирск олаш (кызыт Ульяновск) шочын. Ленин—айдеме тукымын великий генийже, Маркс ден Энгльсын ученийжым да пашажым умбаке шуйышо, большевизм ден Коммунистический Интернационалын основательже да вождьшо, историйыште первый пролетариат диктатурын государствыжым организоватлыше да вуйлатыше, тӱнямбал шемер-шамычын вождьшо, учительже да другшо.

Маркс деч вара пролетариатын освободительный движенийын историйже Ленин деч вес кугу фигурым выдвигатлен огыл. Ленинын пӱтынь илышыже айдеме тукымышто чыла шемер-шамычын пиалже верч калык тушман ваштареш непримиримо кучедалмашын образецше лийын шоген.

Ленинын ачаже, Илья Николаевич Ульнов, учитель улмаш, а варажым Симбирский губернийыште народный училищын директоржо лийын.

Ульянов-шамычын шуко йочан ешыже ваш-ваш келшен дружно илен. Ачаж ден аваже йоча-шамычым воспитатлымашке шуко вниманийым ойреныт. Владимир Ильич ондагак революционный корныш вочшо, шуко книгам лудшо, способный Александр изаже дене поснак келшен илен.

Живой, весела да чылам шинчаш йӧратыше йоча, Владимир уже тиде ийлаште кугу способностьян улмыжо дене ойыртемалтын. Йӧратыме Александр изаже деч примерым налын, тудо шуко лудын, гимназийыште отлично тунемын. 1887 ийыште Владимир гимназийым шӧртньӧ медаль дене пытарен лектын.

Тиде жапыште Ульянов-шамычын ешыжлан кугу ойго пернен: царский правительство Петербургский университетын студентше—Александр Ильичым кугыжа ӱмбаке покушатлымаште участвоватлымылан арестоватлен да казнитлен. Тидын деч ончычак рвезе Ленинын вуй ушыжо царский самодержавий ваштареш кучедалаш кӱлешым пален налын. Изажым пуштмаш Ленинлан революционер лияш, эрык да шемер-шамычын пиалан илышышт верч царский Российын ненавистный порядокшо ваштареш кучедалаш тыршымашыжым вашкемден. Тышке Ленин корным кычалын да Маркс ден Энгельсын революционный ученийыштышт муын, кудым тудо изиракше годымак изучатлен.

Революционный пашам тӱҥалмыже

Казанский университетыште первый ий тунеммыже годымак Ленин студент-шамыч волненийыште участвоватлен. Тидын верч тудым арестоватленыт да Казань вактенысе Кокушкино ялыш колтеныт. Тудо тушто идалык чоло илен да Казаньыш пӧртылын. Вара Марксын „Капиталжым“ тунемаш тӱҥалын, тунамак шолып революционный кружокыш пурен. Университетыште тунемаш тудлан разрешитлен огытыл. Вараракшым тудо ешыже дене пырля Самарыш куснен да тужакын марксистский кружокым организоватлен. То олаште, то яллаште илен коштшыжла Ленин революционный молодежь деке ушнен, пашазе ден кресаньык-шамыч дене кылым кучен. Тудо Марксым, революционный движенийын историйжым внимательно тунемын, тыгак пашазе ден кресаньык-шамычын положенийыштым тунемын. Тунамак самырык Ленин марксизмым келгын шинчымашыже дене чылам ӧрыктарен.

Тиде жапыштак Ленин мӧҥгыштыже университетский курсын чыла предметшым проходитлен да 1891 ийыште Петербургский университетыште юридический факультетын чыла курсыж дене экзаменым сдатлен.

1893 ийыште Ленин Петербургеш кодын да петербургский марксистский кружокышто участвоватлыше-шамыч коклаште вигак видный положенийым заниматлен. Владимир Ильич ончыл пашазе-шамычым шокшын йӧратен, нунын дене кружоклаште заниматлен.

1894 ийыште Ленин „Что такое „друзья народа“ и как они воюют против социал—демократов?“ лӱман шкенжын гениальный пашажым возен да шолып типографиеш издаватлен. Тиде книгаже дене Ленин, калыклан фальшивый друзья лийын, пашашт дене калык ваштареш кайыше народник-шамычын чын тӱсыштым мучашыш вошт разоблачитлен. Тиде книгаште Ленин ончыктен, что Российысе пашазе класс царизм да капиталистический строй ваштареш кучедалмаште вуйлатымаш рольым (гегемонийым) налын шогаш ӱжалтын, что тиде задачым шукташлан пашазе класс шкенжын революционный партийжым организоватлышаш. Ленин тудо книгаштак кугыжам, помещик да капиталист-шамычым сӱмырал шушашлан пашазе ден кресаньык коклаште революционный союзым создаватлыме нерген первый мыслым луктын.

Симбирскыште Ульянов-шамычын ешыже.

Тюрьма, ссылка да заграницыш кайымаш

1895 ийыште Ленин Петербургысо чыла марксистский пашазе кружок-шамычым ик „Пашазе-шамычым утарышаш верч кучедалмаш союзыш“ ушен. Тиде „Союз“ Российыште революционный пролетарский партийын тӱҥалтышыже лийын.

Но 1895 ий декабрьыште царский охранка „Союз борьбы“ паша дене Владимир Ильичым арестоватлен да 14 тылзе тюрьмаште шинчыктен. Вара тудым 1897 ий декабрьыште Минусинский уезд, Шушенский селаш, Сибирьыш ссылкыш колтен. Ильич деке ссылкыш тудын ватыже, лишыл другшо да революционный пашаште помощникше—Надежда Константиновна Крупская миен. Тюрьмаштат, ссылкыштат Ленин революционный пашажым чарнен огыл. Тудо книгам, статьям, листовкым возен, пролетарский партийым организоватлаш планым шонен да разработатлен. 1899 ийыште Ленинын народничествын идейыштым разгромитлымашым завершитлыше „Развитие капитализма в России“ лӱман пеш чапле книгаже лектын.

Ссылка гыч пӧртылмеке, 1900 ийыште Ленин заграницыш каен, тушто первый общерусский революционный марксист-шамычын „Искра“ газетыштым основатлен. Газета вычкыж кагазеш печатлалтын да Российыш социал-демократический организацийын пашазе кружоклашкыже шолып колталтын.

Ленин партийым организоватла

„Искра“ газетын первый номерже-шамычым лукмаш (1900—1901 ийлаште) у периодыш вончымаш—посна-посна группа да кружокла гыч единый Российский социал-демократический рабочий партийыш вончымаш лийын.

Ленинын вуйлатыме „Искра“ Российысе социал-демократический организацийым шке йырже утларак ушен да сплочитлымашым ямдылен, 1903 ийыште лийше партийын II-шо с‘ездшым созыватлаш ямдылен. Но Ленинлан да тудын соратникше-шамычлан (тунам нуным „искровец-шамыч“ маныныт) эсер ден „экономист-шамыч“ ваштареш кучедалын, партийым ышташ верештын. Южо социал-демократ-шамыч политика—пашазе-шамычын пашашт огыл, пашазе-шамыч пашадарым кӱзыктышаш верч, паша ышташ условийым саемдышаш верч да моньо озашт ваштареш экономический кучедалмашым ыштен кертыт маныныт. Тугай социал-демократ-шамычым „экономист-шамыч“ манын лӱмденыт.

Тунамак Ленин ден Сталин коклаште ваш ужде переписка дене палымаш кылдалтын, варажым пеҥгыде дружбыш вончен. Тиде жапыште Сталин Закавказийыште ленинско-искровский партийный организацийым вуйлатен. Ленин ден Сталинын илышышт да пашашт революцийын пашаже верч кучедалмашке ушалтыныт.

„Искралан“ сеҥашыже „Что делать?“ лӱман Ленинын возымо книгаже кугун полшен. Тужакын Ленин могай идиологический основеш марксистский партийым ыштышаш нерген гениальный установкым пуэн. Тиде партий пашазе движенийым социализм дене ушышаш, революционный кучедалмашан партий лийшаш, манын Ленин ончыктен. II-шо с‘ездыште Российский социал-демократический рабочий партий (кӱчыкын РСДРП) создаватлалтын. Оппортунист-шамыч ваштареш кучедалмаште у типан партий верч—Марксистский партий верч—Ленин II-шо с‘ездыште большевик-шамыч группым создаватлен.

Меньшевик-шамыч партийым шелме действийышт дене пролетарский партийын умбакыже успешный пашаштышт мешаеныт. Меньшевик-шамычым громитлышыжла, Ленин II-шо с‘езд деч вара „Шаг вперед, два шага назад“ лӱман книгам вӧзен. Тиде книгаште Ленин марксизмын историйыштыже первый партий нерген ученийым пролетариатын руководящий организацийже семын разработатлен, большевистский партийын организационный основыжым заложитлен.

Ленинын меньшевик-шамыч ваштареш кучедалмыже

1905 ийыште, Российыште революций тӱҥалмеке, Ленин революцийыште кузе массым руководитлаш кӱлмым указыватлен да большевик-шамычын пӱтынь пашаштым тышке виктарен. Шкенжын нигунам колыдымо „Две тактики социал-демократии в демократической революции“ лӱман пашаже дене Ленин марксизмым социалистический революцийын у теорийже дене пойдарен. Тудо буржуазно-демократический революцийым социалистический революцийыш савырыме нерген теорийым разработатлен, большевистский партийын тактический основыжым заложитлен.

Ленин меньшевик-шамычым да нунын кокла гыч гнусный Троцкийын идейжым разгромитлен, кудо пашазе классын вийжылан ӱшаныдымашым пашазе коклаште шарен, пашазе ден кресаньык-шамычын союзышт ваштареш шоген да революцийын пашажым кӱрылмашке нангаен.

Революцийыште пашазе классын кучедалмашыже дене непосредственно вуйлаташлан, Ленин 1905 ий ноябрьыште Российыш пӧртылын. Вашке Таммерфорсышто (Финляндийыште) лийше большевик-шамыч конференцийыште Ленин первый гана Сталин дене вашлийын.

Первый русский революцийын сеҥалтмекыже Ленинлан 1907 ийыште заграницыш уэш каяшыже логалын. Эмиграцийыште Ленин 9 ий утла илен. Тудо Россий деч ӧрдыштӧ илен гынат, мемнан элысе пашазе классын революционный кучедалмашыжым вуйлатен.

Столыпинский реакцийын нелэ ийлаштыже пашазе-шамычын движенийышт волаш тӱҥалме годым интеллигент-шамыч партий гыч куржыныт. Ты годымак меньшевик-шамыч партийым шалаташ тыршеныт. Тиде нелэ жапыште Ленин пашазе движенийыште антипартийный течений ваштареш кучедалашлан партийын вийжым нойыде чумырен. Ленин Марксын ученийжым ревизироватлаш тӧчышӧ, марксизмын теорийжым искажатлаш тӧчышӧ-шамыч ваштареш 1909 ийыште шкенжын „Материализм и эмпириокритицизм“ лӱман чапле книгам луктын. Тиде пашаже дене тудо марксистский партийын теоретический основыжым арален.

Ленинын вуйлатымыже дене 1912 ий январьыште большевик-шамыч Пражский конференцийым погеныт. Тыште меньшевик-шамычым партий гыч поктен луктыныт да самостоятельный большевистский партийыш оформитлалтыныт.

Новый Торгаште, следовательын комнатыштыже В. И. Ленинын Н. К. Крупская дене вашлиймашыже.
М. Соколов художникын сӱретше.

Мировой война жапыште Ленинын пашаже

Российыште пашазе движенийын у нӧлталтмашыже тӱҥалмеке да „Правда“ газета лекташ тӱҥалмеке, Российыште партийын чыла пашаже дене непосредственно руководитлышаш верч Ленин 1912 ий июльышто Париж гыч Краков олаш куснен.

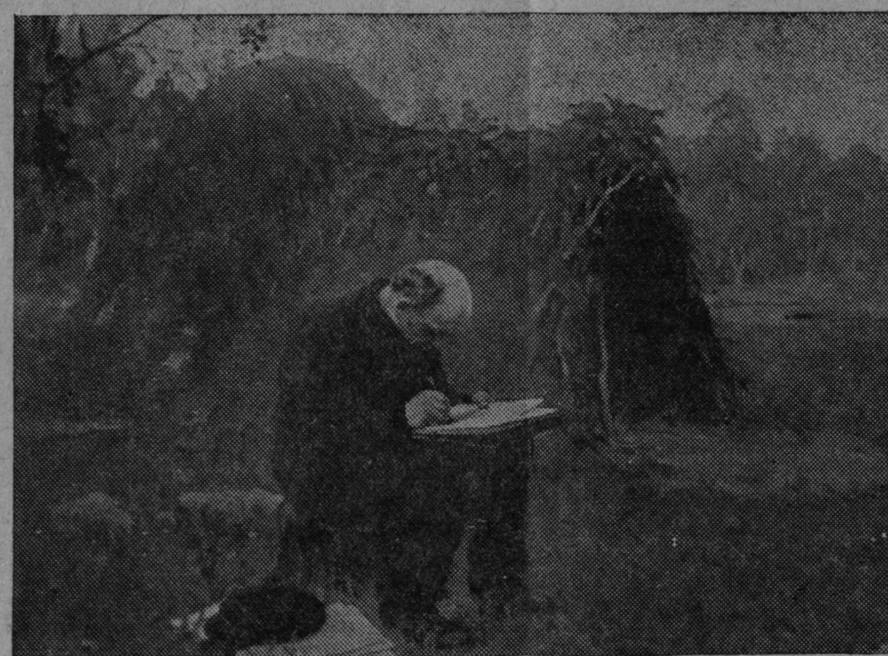
Империалистический сар тӱҥалмеке, Владимир Ильичым австрийский полиций арестоватлен. Тудо 11 кече тюрьмаште шинчен, а варажым Швейцарийыш каен да тушто 1917 ий февральский революций марте илен.

Сарын грабительский характержым Ленин чарныде разоблачитлен. Ленин империалистический сарым гражданский сарыш савыраш ӱжын да империалистический сарыште „шке“ правительствым поражатлыме лозунгым луктын. Империалистический сарын тӱҥалтышыштыжак сар могырыш шогалше, буржуазийлан служитлымашке вончышо II-шо Интернационалын вождьшо-шамычым изменым ыштымыштлан Ленин разоблачитлен. Тудо тыгак скрытый социал-шовинист-шамычым, центрист манмым—Каутскийым, Троцкийым да марксизмын моло изменник империалистический буржуазийын интересшым аралыше-шамычым разоблачитлен. Ленин сарын первый кечылаштыжак у, III-шо Интернационалым создаватлашлан вийым погаш тӱҥалын.

1916 ий сар жапыште Ленин „Империализм, как высшая стадия капитализма“ лӱман книгам возен. Тиде книгаште империализм—капитализмын высший стадийжылан келге марксистский анализым пуэн. Ленин посна налме элыште социализмын сеҥымыже лийын кертмым да чыла эллаште ик жапыште социализмын сеҥымыже лийын кертдымыжым научно обосноватлен.

1917 ийыште Ленинын Российыш толмыжо

1917 ий февральыште самодержавийым сӱмырымеке, империалистический правитель-шамычын ваштареш шогымыштым ончыде Ленин Германия, Швеция да Финляндия гоч Российыш пӧртылын. 16 (3) апрельыште Петроградыш толмекыже, пашазе масса шке вождьшым пеш кугу куанымаш дене вашлийын. Эрлашыжым Ленин большевик-шамыч погынымаште шкенжын знаменитый Апрельский тезисше-шамычым оглашатлен. Тужакын тудо буржуазно-демократический революций гыч социалистический революцийыш вончышаш верч партийын кучедалме гениальный планжым изложитлен. Ленин парламентарный республикым Совет-шамыч республикла дене ваштaлташ предлагатлен. Тидым Ленин капитализм гыч социализмыш вончымаш периодышто обществын политический организацийжылан утларак келшыше формыжлан шотлен. Буржуазный Временный правительство шотышто Ленин лозунгым выдвигатлен: „Временный прави-

В. И. Ленин Разливыште. 1917 ий.

В. И. Ленинын центральный музейже. Сӱретыште зданийын общий видше.

Мучашыже 4-ше страницыште.

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН

(Тудын илышыже да пашаже)

(МУЧАШ)

тельствылан нимогай поддержкым пуаш огыл."

Тиде планын основешыже большевик-шамыч социалистический революцийлан боевой ямдылалтмашым шарен колтеныт.

Июльский кече деч вара Временный правительство Ленинын арестоватлыме нерген приказым луктын. Ленинын оршыла ненавидитлыше буржуазий да тудын меньшевистско-эсеровский агентше-шамыч тудым пушташ решитленыт. Меньшевик да эсер-шамыч Троцкий, Каменев, Рыков дене пырля Ленинын властьлан пуаш настаиватленыт. Сталин йолташ Владимир Ильич шылже манын настаиватлен. Ленин Петроград гыч каен да финский граница воктене, а варажым Гельсингфорсышто илен. Шылын илыма гыч Ленин партийым руководитлен шоген. Тиде кечылаште тудо партий ЦК-ыш письмам большевистский газетлашке ятыр статья-шамычым, тыгак „Государство и революция" шкенжын чапле книгажым возен, тыжакын тудо пролетариатын диктатуржо нерген Марксын ученийжым умбакыже виянден.

Ленин-Октябрьский переворотын организаторжо да Советский государствын вуйлатышыже

1917 ий сентябрьыште, масса коклаште большевик - шамычын влиянийышт кугун кушмым шотлен, Ленин ончыктен, что восстанийым ышташ жап шуын. 20 (7) октябрьыште Ленин Петроградыш шолып пӧртылын, а 23 (10) октябрьыште большевик-шамыч партий ЦК Ленинын докладше деч вара вооруженный восстаний нерген тудын резолюцийжым приниматлен. 6 ноябрьыште (24 октябрьыште) восстанийым ышташ ЦК сигналым пуэн. Ленин вес вургемым чиен шылын илыма гыч Смольныйыш толын да восстанийым вуйлаташ тӱҥалын. В. И. Ленин дене пырля тудын верный соратникше—Сталин йолташ Октябрьский социалистический революцийын сеҥымашыжым организоватлен.

Ленинын знамяже дене пашазе класс Великий Октябрьский социалистический революцийыште сеҥен. II-шо Всероссийский Совет-шамыч с'езд Ленинын мир нерген, мланде нерген возымо исторический декретше-шамычым кумыл нӧлталтмаш дене приниматлен да мланде шарыште первый пашазе-кресаньык — Ленинын вуйлатыме Калык Комиссар-шамыч Советым образоватлен.

Ленинын вуйлатымыже почеш большевик-шамыч партий да Советский Правительство Германия дене мирым заключитлымыже да сарын провокаторжо троцкист-бухаринец-шамычым разоблачитлыме дене Советский Республикым пеҥгыдемдашлан кӱлеш передышкым добитленыт.

Сӱмырал шумо класс—буржуазий ден помещик-шамычын сопротивленийыштым сеҥен, Ленин пеҥгыде кидше дене Советский Государствым ыштен. Ик гана велэ огыл калыкын тушманышт Ленинын илышыжлан покушенийым ыштеныт. 1918 ий 30 августышто эсерка - террористкан керылтмыже дене Ленин нелын ранитлалтын. Тиде шучко покушенийым Троцкий да Бухаринын полшымышт дене ыштыме. Но Ленин вашке тӧрланен да самырык Советский республикым управитлыме рулыш уэш пӧртылын.

Пеш нелэ условийыште шужымаш да разруха годым Советский власть верч да мемнан элын независимостьшо верч, иностранный интервент да белогвардейщина ваштареш Ленин пашазе-кресаньык-шамычын кучедалмашыштым вуйлатен. Владимир Ильич шкенжын другшо да соратникше Сталин йолташ дене ваш-ваш кидым кучен, элым аралыме пашам непосредственно руководитлен, гражданский войнаште Йошкар Армийын сеҥымашыжым организоватлен. Ленинын вуйлатымыже дене пашазе ден кресаньык-шамыч помещик-шамыч классым пытареныт, буржуазийым разгромитленыт, кулачествылан пеҥгыде ударым ыштеныт.

Пашазе классын тушманже-шамыч ваштареш кучедалмаште Ленин 1919 ийыште мировой пашазе движенийыште боевой штаб—Коммунистический Интернационалым создаватлен да тудын первый конгрессшым руководитлен, тушакын Коминтернын организационный да идейный основыжо тапталтын.

Гражданский сар пытымеке, Ленинын вуйлатымыже дене калык озанлыкым восстановитлаш мирный пашашке вончалтын. 1920 ий декабрьыште VIII Совет - шамыч Всероссийский с'езд элым электрофицироватлышаш ленинский планым приниматлен. Ленин, мемнан элыште социализм ыштымашым обеспечитлыше, у экономический политикын (нэп) корныжым ончыктен.

Троцкист, бухаринец да моло предатель-шамыч (пытартыш жапыште иностранный разведкын агентше семын разоблачитлыме) большевик-шамыч партийын единствожым лунтараш да тудым ленинский корно гыч корангдаш ик гана велэ огыл тыршеныт. Кажныже годым Ленин вуйлатыме дене большевистский партий шкенжын радамыштыже классовый тушман-шамычын агентурыштлан пеҥгыде ударым ыштен. Ленинын предложенийже почеш 1921 ийын Х-шо с'ездыште партий партийын единствожо нерген — большевистский радамыште единством аралыше кӱртньӧ законжо нерген резолюцийым приниматлен.

Ленинын черланымыже да колымыжо

1918 ийыште покушений годым ранитлалтме дене да пашам чарныде виян ыштыме дене Ленинын тазалыкше кӱрылтын. 1922 ийыште Ленинлан чӱчкыдынак паша гыч ойырлашыже логалын. 1922 ий 20 ноябрьыште Ленин Московский совет-шамыч пленумышто выступатлен. Тиде тудын пытартыш речьше лийын, Ленин тунам тыгай мут дене ойлен чарнен: „Нэповский Россия гыч Социалистический Россия лиеш".

1922 ийын мучашыштыже Ленин нелын черланен. Но черле жапыштат тудо паша ыштымыжым чарнен огыл. Нелын черле киймыже годымат Ленин ятыр важный статья-шамычым возен, партийын да Советский государствын паша итогшым ыштен да мемнан элыште социализмым строитлашлан планым палемден.

Ленинын черже кеч кузе нелэ лийын гынат, миллион дене айдемын шӱмыштыжӧ тудо тӧрлана, манын ӱшанымаш лийын. Но 1924 ий 21 январьыште Владимир Ильичын тазалыкше кенета шуктемын да тудо кастене 6 шагатат 50 минутышто колен.

СССР ден пӱтынь тӱнясе шемер-шамыч шкеныштын ачаштым да учительыштым, эн сай другыштым да защитникыштым—Ленинным келге ойганымаш дене шӱгарыш ужатеныт. Ленинын колымыжлан Советский элын пашазе классше ден кресаньыкше - шамыч ленинский партий йыр эше утларак чумыргымаш дене вашмутым пуэныт. Ленинын знамяжым умбакыже большевик-шамыч партий кӱшкӧ нӧлталын да нангаен. Ленинын учениймжым да пашажым умбакыже нангайыше—Сталин йолташ СССР Совет-шамыч II-шо с'ездыште большевистский партий лӱм дене ленинский заветым, вийым чаманыде, шукташ великий клятвым пуэн. Сталин йолташ тиде великий клятвыжым большевик-шамыч партий шуктен да честь дене шуктен шога. Сталин йолташын вуйлатымыже дене большевик-шамыч Советский элыште социализмым ыштен шуктеныт.

Ленинын знамяже дене мемнан элыште социализм сеҥен, Ленинын знамяже дене социализм пӱтынь тӱняште сеҥа.

Ленинын учениймжым да пашажым умбакыже нангайыше гениальный Сталин СССР ден пӱтынь тӱнясе шемер-шамычым коммунизмын сеҥымашкыже нангая.

Ленин да колхоз-шамыч

1918—1919 ийлаште Москвашке совещаний ден с'ездлаште лийше кресаньык-шамыч шукышт кызытат илат. Нуно Ленинын ойлымыжым колыныт.

Нине йолташ-шамыч 1918 ий февральыште Ленин вуйлатыме почеш составитлыме мланде нерген законым приниматлымашым шарнат. Уже тиде законыштак коллективный озанлыкын пайдаже нерген ойлалтын.

Тиде жапыште Совет эл ӱмбаке мировой капитализм ден внутренний контрреволюций керылтын ыле. Нелэ жапыште Ленин Советский республикым аралаш пашазе ден кресаньык-шамычым мобилизоватлен да тиде годымак ончыклык, эрласе кечылык, илышым, тудын пеледалтшашыжым да социализмын сеҥышашыжым ужын. Тудо залыш погынышо кресаньык - шамычлан ойлен:

„Сар мартен илыме семын, тошто илыш дене илаш ок лий да тыгыде посна кресаньык озанлык дене кылдалтше айдеме вий ден тудым тыге шалатымаш умбакыжым лийын шоген ок керт. Тиде тыгыдемдыме изи озанлык гыч общественный озанлыкыш вончымаш лиеш ыле гын, трудын производительностьшо кок гана да кум гана нӧлталалтеш ыле, мланде паша ден айдемын озанлыкышлан айдемын трудшо кок гана да кум гана аныклыме лиеш ыле."

Гражданский сарыште советский калык сеҥен. Эл у экономический политика жапыш пурен. Тунам гениальный Ленин социалистический промышленность ден тыгыде озанлыкан кресаньык-шамыч коклаште кылым кучаш кӱлеш, манын туныктен. Партий тиде кылым кучымашым ыштен, пашазе ден кресаньык союзым пеҥгыдемден, пашазе ден кресаньык коклаште кылым кучымашым пудырташ шонышо троцкист да бухаринец-шамычым шалатен. Средняк-шамычым шке веке савыраш тӧчышӧ кулак-шамыч ваштареш кучедалмашым партий виянден.

Ленин кресаньык-шамычым социалистический корныш нангайыше кооперативный планым ыштен. Тиде план кресаньык-шамычым коллективный трудлан туныкташ шотлен ышталтын.

Тудо жапыште кооперирований простой форма дене гына лийын. Партий ден Советский власть тунам кугу коллективный озанлыкыш савырнаш полшышо тракторым да сложный машинам пуэн кертын огытыл.

Ленин ойлен:

„Если ме эрла 100 тӱжем первоклассный тракторым пуэн, нуным бензин дене снабдитлен, нуным машинист-шамыч дене снабдитлен кертына ыле гын (те пеш сай шинчеда, что кызытеш тиде—фантазий), то средний кресаньык ойла ыле: „Мый коммуний верч (вес семынже коммунизм верч)".

Мом Ленин мечтатлен гын, тудо ынде шуын. Миллион дене кресаньык-шамыч коллективный озанлыкыш ушнен, шкаланышт чапле илышым ыштат. Тиде задачым решитлымаш Сталин лӱм дене кылдалтын.

Колхозный строй—тиде Ленинын гениальный идейже. Тидым великий Сталин шуктен.

А. Колосовын статьяж гыч.

КОМСОМОЛЕЦ НАЛОГОВОЙ АГЕНТ

Комсомолец М. А. Скворцов Лопинский сельсоветыште (Шернур район) налоговой агентлан пашам ышта. Шке пашашкыже честно относитлымыжлан тудо сельсоветыште финансовый дисциплиным сайын шынден. Финансовый планым квартал гыч кварталыш темен шога. 1940 ий первый квартал планым 128 процентлан темен ыле. Кызыт Скворцов йолташ 1 май пайрем лӱмеш социалистический соревнованийыш ушнен да 1 май марте кокымшо квартал финпланым 75 процентлан темаш обязательствым налын.

Скворцов йолташ сельсоветыште шке йырже финударник-шамычым чумырен. „Зерновик" колхоз председательже коммунист Т. А. Попов, „Просвещенец" колхозын председательже Н. Ф. Смоленцев, „Бронь" колхозын председательже Е. Патрушев финансовый планым ончылгоч темышаш верч виян кучедалыт. Тиде колхоз член-шамыч 1940 ийлан самообложенийым, культсборым, добровольный страхований взносым 100 процентлан тӱленыт.

Я. Макматов.

Отв. редакторын заместительже— *В. М. БОРИСОВ.*

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнаты 69—70, № телефона 90.
Упол. Главлита МАССР А—371. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.

7